

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יצא לאור בכל ערב ישת

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשה רמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:

השנה הראשונה 7 כתרין
 החצי שנה 3.50
 לרכש 1.75

ב א ש כ נ ד:

השנה הראשונה 8 כתרין

ביתר הארצות:

השנה הראשונה 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין להתם.

אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הוצרות לנספחים לפי גודל השטח

ברכת מ"ג 60 הלר. בראש הנליין שני כתרין.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיר לא רק שם מקומו החדש. כ"א גם שם מקום בית הדאר הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה „HAMICPE” Kraków.

(בתוך לארץ להיספיה: Oesterreich.)

Kraków, 24 Grudnia 1909

גליון נב.

קראקא י"ב סבת פ' ויחי הר"ע.

הקוראים, המדעים, כי בער הקשימות האחדות ישלמי כבר קנו את העתון לצרכם הפרטי, היא אחת מן הסביות הממעטות את הקוראים העברים. זה אינו רוצה לשלם בער עתון יהודי יען אין מדפיסים בו פליטוניו ומאמריו וזה אינו רוצה לשרב יען אין מפרסמים בו ענין ריבו עם שינאיו. אבל הודע את הועלת הכלל שבעתון לא ירוש ממנו דבר לצרכו, וקוראינו יודעים מה נחיצ עתון ב"המצפה" השוקר להעמיר את האמת והצדק בכל מקרה ומעשה, בלי משא-פנים לשום צד, ומלחמה לו בער זה טפנים ומאחר עם הקצוניים משתי הכתות, שכפי הרגיל הם עומרים בכרית יחר בכל ענין צבירי לנוק היהדות המתונה, אשר רק לה זכות היסמורית ולה העתיר. רק "המצפה" לבדו הוא בלי הדביר למפלגה הזאת, הרחיה והכוזיה משני הצדדים.

"המצפה" אינו ניטל בעבור זה המיכה משים מפלגה, הוא מהקים רק על רמי החתימה. והוא גם העתון העברי הראשון אחרי "המניר" מליק, המתקים זה כמה שנים בלי הפסד, כלי המיכה ונרכות ואין ראיה גרולה מזו לזכות קיומו. לכן חובה קרושה מוטלת על כל יודע עברית, להחזיק בו עב"פ כתשדומי המחיר כמועדו בלי הפסק, ברכישה חוהמים בין מבוריו. יודע עברית, הנמנע מלחחום על עתון עברי מפני שהוא מככר עתון זרנגני, הנוער לבורים שאינם יורעים עברית, או מפני שגם הוא יכול לכתוב עברית ואין לפי כבודו לשלם בער מה שכתבו אחרים — ימעל מעל בלשוננו הלאומית, כי קוראי עברית גם בלא זה מעטים הם.

הבקשה הקבועה הזאת, הנאה כסיף כל זמן בעהונים, יש לה הנאי מוקרב, שהקוראם צריכים לעתון, אלא שאינם זרויים כל כך בתשלומים. בישה הוא לגלות, שאצלנו אין הרבר כן. אצינו עריין עתון עברי נחשב כרבר לוקסים, שרי לרוב יודעי עברית לנסותו גם הם ג' חדשים" פעם בישה שנים או בכל ימי חייהם. החוש הצבורי לקוי כל כך עד שאין סתם אדם בתוכנו מרגיש חובתי להחזיק בקניני הצבור, המביאים הועלת לכל העב. עתון עברי שבועי בממלכה בת שתי מיליוני יהודים, שרוב הגברים בהם זכרו עברית, מתקים, למרות מחירו הקטן, ברחק ובמסכנות. לא יאמן כי יסופר זה לבן עם אחר.

כל אדם מישראל צריך לההאמץ לעשות קץ למצב זה של קרות הרגש. המתחיל לקרוא עתון עברי צריך להתרגל בו עד שיהיה אחר מצרכי חייו וילינו לדעת, שחיי היחיד קשורים בקשר "המצפה" מספר עם חיי הצבור והעתון העברי כולו. לכן יו את כל הקשרים ההם. החותם על עתון עברי צריך לשמור מועדו, לשלם מיד בכלות הזמן ולא להפסיק, למען יהיה המיד. לעתון הוא מספר החוהמים, הנחוצים לקיומו ולשכלולו, למען יוכל לפעול להועלת הצבור ככל אשר הציב לו למטרה.

גם נעיר את הקוראים, כי עתון נוער רק לצרכי הכלל ולא לצרכי יחודים. לכן אל נא ישלח לנו שום אדם לפרסם דבר לצרכו הפרטי, כי בזה יקימו לנו שונאי חנם, אם לא נוכל למלא הפצם. בזה נגלה סוד מן החדר, כי האגיאיסמים של חלק גדול מן

חנה בירן	יהודא משאפניק
קראקא	קראקא
שרה האבער	משה יהודה הירשהוים
קאלוש	מאורשים כחדש סבת תר"ע
	לעמבערג.

הנחה בשביל קוראי "המצפה".

למען הת אפשרות לרכים מקוראינו, לדעת את חיי הקוראים, מנהגיהם וכל ררכי חייהם, עשינו חווה עם המו"ל את הספר

מחיי הקוראים

מאת הסופר וכני מר ראובן פאהן

ובל קוראי "המצפה" יכולים לזכות מהנחה זו. התח 1.20 קר. יכול כל חותם לקנות אצלנו את הספר **רמ במחיר 60 הל.** (בהוספת 10 הל. על פארמא). הספר הכלול ענין הזה מכול קרוב למאה ועשרים דפים הכנית שמינית גדולה. הרוצה בו בהנחה הנ"ל יפנה רק אל הרדקציה "המצפה".

אל הקוראים.

"נבקש מאת החוהמים, למחר בשלוח רמי החתימה, לכל יהיה הפסק בשלוח הנדיונית".

פיליטון.

הנעלם.

(מעשה שהיה).

"שמעני ארוני" — אמר אלי העגלון, אשר הו יבני מעיר ק' אל ההחנה נ' — "שמעני ואספר לך מעשה שהיה, אשר לא יאמן בי יספר. אבל חלילה לך לחשוב, שזה אינו ברירה או הגדה, כי לא מפי השמועה אני מספר לך, כי-אם מאורע שארע לי, עופדה אשר בדידי הוה. ואע"פ שאינך מאמין בנסים ונפלאות, שיהתוו בזמן הזה, בספורי הנפלא הוכל האמין, אחר שאני מבטיחך ונשבע לך, שדברים כהויהם אני מספר. הדבר קרה באחד מילוי שבט בשנה שעברה.

זוכר גם אתה בודאי את הסתו הקשה, ששלט בעת ההוא כהקפו, בקורו החזק ובשלגיו המרובים, אשר חסמו כל ררך מצאת ומבוא. וכשבוע אחר ביחדש הזה התגבר הקור למעלה גבוה מאד, כמו שאומרים צפרים נפלו באויר, השלג ירד במדה גדולה ובסה את פני הארץ. סערות וסופות הפכו את הסביבה כלה להרים ועמקים, הרי שלג גבוהים כמה מהר

לעשות? הנגור עלינו ח"ו למות כרעב? וילדי המסכן — הוסיפה בקול נוכים — מה רעב הוא, הוי רבוננו של עולם...". כמדקרות חרב ירדו דבריה לעמקה של נפשי ועור מעץ ונפלהי אין אונים ארצה. הבלגתי על מצוקת לבבי. ויצאתי ההוצה. באתי אל הארות, לדרוש בשלום סוסי והוא קרמני בצהלון, צהל בלי הרף כאומר: חוסה נא, דחם עלי והן לי מעט אכל, כי רעב אנכי. יצאתי גם משם בפחי נפש ורוח נכאה. וכן התהלכתי כצל כל היום.

בא הלילה בלב דיי, עלינו על יציגנו, למצוא מניחה לנפשנו בחיק השנה הנעימה. אבל לשוא, שנה נדרה מעיני. ההתפתה מצר על צד וכמעט יצאתי מדעתי ואי אפשר היה לנוס אף הנומה קלה.

השעון השמיעי השעה השתים עשרה. פתאום הקשבתי קול צערי אנשים הוולכים וקרבים אל ביתי. ברור היה לי, שנגכים שוטים אומרים להריק את איצרי הטוב ומתכוננים הם לבצע את מזמותיהם בלילה הזה, ליל סופה וסערה, שאין בני אדם הוולכים ישבים. בצרות ובינון צחקתי בקרבי על טפשותם של צפרי-לילה אלה, שלא מצאו להם מקום אחר לגבות רק אצלי. הלואי שיבואו אל ביתי, חשבתו כלבי וימצאו חכף ענשם בצרם, כי בירים ריקות ובלב מלא כושה וכלמה יצאו, ואני אשביע עיני בעלבונם הגדול, ודי להם הענש הזה בשעתו. אבל לא נחשתי

ואחריהם עמקים עמקים מאר, ואי אפשר היה לנסיע מקור העיר והוצה, כל הדרכים היו כחוקה סכנה, שיפתחו הרי שלג את לועם, לכו. את כל הקרב אליהם. וכן ישבתי כל השבוע, כלומר, מן היום הראשון עד היום החמישי בלילה, סגור בביתי יסוסי בלוא בארותו ולא פסענו אף פסיעה קטנה מתחום העיר והוצה.

להנה לפניך את גדל עניי ולחצי כימים הרעים האלה אין מן הצרך, הלא מכיר אתה אותי זה כמה, וידעת, שהסים והעגלה הם מקור פרנסתי הרלה, משען לחמי האחד, ואם הם שובתים ימים אחרים, מכרח אנכי לגזור שבתה גם על קבתנו אנו, אני וב"ב וגם על קכת סוסי האמלל. לכן בלינו כל השבוע בצרות וינון אני וסוסי גם יחד. בא היום הרביעי, זה יום הדין הקשה ליהודי רב, המזכיר את צרכי השבת הבאה, כמו שאומרים: יום שנכפל בו "יצמיתם יצמיתם" שתי פעמים, רמו לשני מיני קמת, קמת חטים וקמת רגן, שמחויבים לקנות בו ביום, עבר גם היום החמישי בלי תשועה ואז נכפלו צרותי ומציקותי על אחת שבע ובמעט נתפקע לבי בקרבו. אשתי ישבה ממולי, בעינים מפיקות יאוש נורא הביטה אלי ובקול חלש ורפה אמרה: "נו משה יוסל ומה יהיה? ימי החול כבר חלפו ב"ה בינון ואנחה והיום יום חמישי, יום ההכנה לכבוד שבת קדש. ומה

היודע בעצמו. שלא יקשה לו לשלם יותר מן המחיר הקצוב לעניים. עליו חובה מוסרית לשלם יותר. עכ"פ שמונה כתרים לשנה כאוסטריא ועשרה כתרים בארצות אחרות. לזה יש לנו הזכות. כי שכר הרפוס ושאר ההוצאות הולכים ומתרבים משנה לשנה ורק על עניי החותמים אנו חסים. שלא לחוקר את מחיר החתימה בכלל.

בעלי עסק יתגלו נא לפרסם מודעות ב"המצפה". שקוראיו בחוג הסיתרים העשירים רבים מקוראי איזה עתון פולני יומי.

הזננת הציוני התשיעי.

בפעם התשיעית יתאספי צירי בחורי העם היהודי, להועץ על גורל עמנו ועל עתידות ארץ אבותינו. בפעם התשיעית יקשיב העם העברי דברי ישועה ונחמה מפי אלה, אשר הרלו למפל רק בעסקי בני הגולה הזעירים והמנוחכים, והקדישו חייהם לעסוק בחיי עתיד גדול ומבריק של כלל ישראל, להבין את העתיד הזה ולהניח אבני פנותיו. עוד רבים המערערים כמנוד ראש על המעשים האלה, רבים הם עוד המכחשים בזכות העם היהודי, לשנות מדעת עצמו את דרכו בעולם. אלה, החרדים, מוסרים את הזכות הזאת רק לרבון כל המעשים, עושה שמים וארץ ואומרים, שאזמלי רצה הקב"ה לקבץ נדחי ישראל, היה עושה זאת רק בנסים ובנפלאות, ואלה, הפשיים, מוסרים, את הזכות ליעד גורל העם היהודי רק לנכרים, אשר בטוב בעיניהם יעשו לנו ואסור לנו לחוות דעה. ורבה משתי הכתות האלה היא כת השלמים והשאננים, האדישים והובקי הידים, שאין להם עסק עם הדואגים למופת הכלל ופונים איש לעברו זלבעו ולשלום ביתו ואין להם פנאי לשים אל לבם, כי גם הם ובני ביתם הנם חלק מן הכלל הזה, שקיומו ושלומם תלויים על כלימה וכל רצון זד ומרשיע יכול להרוס עמדתם.

רק מתי מעט הם עוד אלה, שאר-רוחם העירם להשקיף למרחוק ולראות, שאין בפרט אלא זה שבכלל ואם מחוקקי כל העמים והממלכות הם בעצה אחת להכחיד את העם היהודי העתיק ולבערו מן העולם, להצמיחו ולהשכיח זכרו, זה בנוירות רעות ובנכלי משפטי רשעה וזה בחבלי אהבה וחנופה, המביאים את בני ישראל לידי שמד וטמיעה — אסור לנו לשכת בחכוק ידים ולהשלות נפשנו, כי שלום יהיה לנו, כי ביחד עם

כלל ישראל ילך גם היחיד לאברון, מלבד מה שאהריות שמירת הקיום של עמנו הנצחי, שנמסרה לנו מאבותינו הגדולים, רוכצת על כל יחיד ויחיד וכל המשחרר עצמו בקלות-דעת מן האחריות הזאת פושע הוא וחסר-לב ובניו ישאו עוונו וכליותם ייסרום אם ישימו לב למעל הנורא, שמעלו אבותיהם. רק מתי מיצט הם אלה מן המאמינים באלקי ישראל המכירים, כי תנועה גדולה ורחבה, המקיפה את כל חלקי נדחי ישראל בכל פאתי תבל, לא מעצמה קמה ולא מעשה ידי נובל ורמאי היא, כי אם ה' אלקי ישראל העיר את רוח כל אלה אחרי תרדמת אלפי שנה, להשיב שבות עמו ישראל כבימי קדם ואין נסים ונפלאות גדולים מאלה.

צירי מתי המעט הזה מכל ארצות תבל מתאספים עתה בהמבורג עיר התבל, אשר ספינות יוצאות ממנה בכל יום לכל חלקי העולם ולכל רסיסי חלקי אומתו, שפורתם קללת הגלות לכל הרוחות, — למכס עצה על בנין בית ישראל החדש בארץ אבותיו, ובפעם הראשונה על יסוד המצב החדש, שהביאה המהפכה הגדולה בטרורקיא, ארץ ישראל החדשה תהיה מעתה בממלכת טורקיא החדשה. אין לנו עוד דין ודברים עם מושל זה, הרודה מדעת עצמו בכל אשר בארצותיו והיכול להרוס מחר מדעתו את כל אשר בנה אתמול. עתה לנו דין ודברים עם אומה חפשית, אוהבת ישראל מעולם, ידדתנו האחת האמתית בכל ימי נרדונו, נחמתנו ומוחה דמעותינו בעת צרה.

מתי המעט הזה, ששלחו ציריהם עתה להמבורג, הם הזרע הבריא, הנורע בארמה פוריה, שממנו יגדל וישגא ישראל בפעם השלישית. הם אבן הפנה, שעליה יבנה הבנין החדש לתפארת ישראל ולתהלת כל העולם. הם החלוצים הראשונים לצבאות בית יעקב, העתידים להתקבץ לקבוץ גלויות על ארמת ישראל, להקים דבוי קדוש ישראל בידי נביאיו. הם הם הרוח, העתידה להכנס אל תוך העצמות היבשות של עם ישראל, להחיות ולחיימו על רגליו כבימי קדם.

עדת נואשים מונים אותנו, כי כמעט כבר עברו ימי דור אחד מאז התחילה תנועת התחיה בארץ אבותינו ועדיין לא נכרו היטב אותות התקרבותה, עוד לא נבנתה הארץ, עוד לא נקבצו נדחי ישראל, עוד הגלות בתקפה ועוד תשועה רחוקה. האנשים האלה נמהרי הדעת המה, דרדקי בדברי ימי עולם. מהם נעלם, כי אדרבה ההתקדמות לאט לאט, שלא נכרו אותותיה לדור אחד, היא אות נאמן, כי ברכה בה ועתידותיה בטוחות.

כל תנועה היסטורית רבת הערך, כל מהפכה בעמים ובארצות וכדעות ובשימות, הנעשות בן לילה, תהיינה כקיקיון של יונה, כהמלכות בכפה של אלכסנדר מקדון, כמלכות התבל של ספרד, כהרפובליקה הראשונה בצרפת, כהקמונה בפאריז וכהקונסטיטוציא של 30 באוקטובר 1905 ברוסיא. תנועה בריאה, אשר עתיד גדול לה, אשר יסודותיה בריאים וזכה התפתחותה טבעי ורענן, היא לא תמהר להתלהב בלהבת קשה, לדעוך בעוד רגע, היא רק לאט לאט תעשה את דרכה, בזולה, בזירות, שני צעדים קדימה וצעד אחד לאחור, כאופן שדור אחד אינו מכיר עוד אותות התקדמות. הזני המעגל, המלגלג על נוסע עין הרובין, שהוא עצמו לא יאכל עוד פרוי, מוכרח לישון שבעים שנה ולקום אחרי בן, לראות בעיניו דור חדש, הגנה ושמה בפרי יגיע אבותיו. גם המלגלגים עלינו יישנו עוד דור אחד ושנים ואחרי כן יראו ויבשו בעמיד דור חדש, בני התחיה, ויאכל פרי עמל מתי המעט שהשכילו להבין בנין עדי ער לבניהם אחריהם. הרוצה לראות את המעשים האלה צומחים וגדלים לעיניו הוא כרוצה לראות את העשב גדל ואת המחט הקטן של השעון מתנועע.

אבל כמוחים אנו, שלא תמיד נהיה מתי מעט, גם התפשטות התנועה הציונית בעמנו דורשה דורות אחדים, לפי שהיא תנועה בריאה טבעית רעננה. שום תנועת עם, שהיתה עתידה להתקיים, לא התפשטה בעם בשנה אחת ולא בעשר שנים. החסידות היתה צריכה מאה שנה עד שהקיפה את רוב העם עד שאי אפשר עוד להפרידה מן היהדות. ואולם כחמשים שנה היתה נחלת מתי מעט, שנדחו, נרפרו והחרמו מאת הרוב. רק תנועת שוא כתנועת שבתאי צבי עברה בשנים אחרות אל כל פנות עמנו ורוכס קבלוה בשמחה וראו בה קץ גלותם וכשנה אחת עזבוה כלם והיתה כהלום חזיון לילה. העצלות והלאמיות, הנראות כתנועה הציונית, הן אות נאמן, כי עתידה היא להיות נחלת כל ישראל ובעוד דור אחד לא תהיה עוד אפשרות להבדיל בין יהודים ובין ציונים.

ושליחי מתי המעט הצופים למרחוק מתאספים עתה לקונגרס תשיעי, להבין את יסודות העתיד הגדול של כל ישראל, העתיד אשר השפעתו תהיה בהכרח רב ועצום על כל הארצות והעמים יהיו נא מעשיהם לברכה ופעולתם תביא את הפרי הנרצה, אשר כל עמנו צריך לו אף-שלא מדעתו. ברוכים הבאים כשם ה'!

היטב. דפיקה בדת נשמעה אחת שנים ושלוש. נבהל ומשתומם, מבלי דעת מה לחשוב על הבקור הזר הזה סהרתי והדלקתי את הנר. פתחתי את הדלת והנה, אי שמים! זנרדם אחד מכורי, ואתו איזה איש זר אשננו עומדים לפני. נפשי יצאה ביאתי אורחיס אי-קראים כאלה. הזנרדם הבין את טבוכתי הרבה ואמר אלי בלשון רכה: "אל תירא משה יוסל ואל הפחד, לא תאנה לך כל רעה. אולם שאלה אחת אני שואל ממך, רחום הכף את סוסך והולך את הארון הזה אל התחנה נ' ומשכנהך תהי שלמה. נקכה שבך וינתן לך".

באותו רגע נזכרתי, שעלי להכיר את מקומי, להשתמש בשעת הכשר, להפקיע את השער ער שירי מגעת, אם הדרך יורט כל כך לקראתם. אם הארון יתן לי עשרה כתרים — אמרתי אל הזנרדם — "אוליבהו למחוז חפצו".

"בדברייך בן יהי", השיב הזר. ושמר בן עשרה כתרים כבר מונח בידי.

הסחבלתי בצורתו היפה של השמר הזה והרנשתי שדמי התחמם בעורק, ונפשי הנרכאה התרוססה מעמ!

"הנני הולך להבין הכל לדרך" — אמרתי אליהם — "ואתם אדוני הזהרו נא לבלי השמיע קול, פן תיקץ אשתי והבהל כראותה אנשים זרים בכיתה".

יצאתי החוצה, הכפתי סביבי. הוי איום ונורא! הקיר חזק, השלג ניפל כפתים בלי חשך, רוח סערה נושבת מאפסיס כאבזרות חמה, נישמו מסלוח, אין שביל, אין משעול, ולצאת לדרך בעת צרה כזאת הרי זה התחכיכות כנפש. ומלחמת מחשבות התחוללה במוחי. מה לעשות? לנסוע או לא! אעשה רדכי ואסתכן, חיי הלויים לו מנגד, לא אעשה ועשרת הכתרים מה יהי עליהם? מי יביא לי המורתם ומראה מקום אחר להשתכר אין לי. ואני עומד נכוך ומבוהל, מההפך במחשבות שונות. סוף סוף החלמתי "לא אסע", המאכזר עצמו לדעת אין לו חלק לעולם הבא" ומה? היד ד' הקצר להושיע באופן אחר? להעמיד לי רוח והצלה בדרך בטוח ולא בסכנת נפשית?

"לא אדוני — אמרתי אל הזנרדם כשובי החררה — "איני ניסע. למרות חפצי האדיר לעשות רצונך וחשקי הגדול להשתכר. לא אישים נפשי בכפי. קח לך אדוני סוסי ועגלה, סע ושוב, עשה בטוב בעיניך, ואנכי אשאר בביתי".

"אם בן הא לך עוד עשרה כתרים — אמר הזר — בהושימו לי עוד שמר אחד.

עשרה, ועוד עשרה, עשרים כתר! למראה הפך הגדול הזה הכיתי בסנורים ומבלי התבוננות יתירה לא נהתי לשום מחשבת פקפוק וספק לחדור אל תוך

לבי, ובנשימה אחת בהחלטה נמורה אמרתי: "הי מה, אני ניסע".

אמור ועשה. ובשעה קלה וכבר הכל מוכן ומסדר לנסיעה.

"אבל איך נעשה" — אמרתי אל הזנרדם — "וכיתי ישאר פתוח כל הלילה. לעורך את אשתי איני יכול ואיני רשאי, כי היא לא התנני לנסיע עתה בשום אופן, ובכן עלי להשאיר הפקר את כל אשר לי, עוזי נא עצה".

"על הדבר הזה אין לך לדאוג. אנכי אערוב בעד כל אשר לך, אנכי אשכ פה עד שובך כשלוש".

"לא טיבה עצתך הפעם אדוני! ולו, למשל, הקיצה אשתי וראתה אותך יושב בביתה ואנכי אינני, שער נא כנפשך את התוצאות הרעות ממחזה מבהיל ומפחיד כזה. הלא..."

"אולי כאמה צדקת. אולם ראה מצאתי עצה אחרת טובה ממנה. מהר נא מצא אחד משימרי העיר, הסוככים בלילה, ואמור לו, שאנכי קורא לו ויבא הכף". להבחי, בקשתי ומצאתי. "שמע נא — אמר אל השומר — "אחה תשמור על הבית הזה עד שובנו. פה בחצר הבית הזה המתין עד בוא בעל הבית משה יוסל לפסור אותך. אך הזהר, לבל הסחך רעתך ממשמתך. ראה צייתייך".

שנינים מדינים.

המהפכה בפרלמנט האוסטרי. כותב ההיסטוריא האוסטרית מן הזמן הזה יספר כעל אחד הפלאים הגדולים על-אדות השנוי הפהאומי, שנעשה בפרלמנט האוסטרי כסוף השנה הזאת. נפתולי האגודה הסלכית, ששנתה את מכסיה כמה פעמים וכאשר נתנה כמובן רשות להתחיל את המ"מ על אדות קצבת הממשלה לפי שעה, שבה אל האבסטרקציא, להפריע את עבודת הכית בהצעות נחוצות, החלטת האשכנזים ויהר מפלגות העבודה להמשיך את הישיבה מאמצע חדש דצמבר עד סוף השנה יומם ולידה כלי הפסק בחלופ משמרות, משמר יוצא ומשמר נכנס, דרשות המשכים בהצעותיהם הנחוצות במשך י"ב שעות לכל דרשה ודרשה לפני היכל ריק, ההתפכות מכסים המשכים פהאום, להכנים בעצמם הצעה נחוצה, לשנות את הקנות הכיה, למנוע כל אבסטרקציא וכל הפרעת עבודת הכית וההנגדה האשכנזים לזה, אע"פ שהתמרמו עד כה על האבסטרקציא — כל אלה הם פלאי פלאות. אין יודע עוד עד כה מה היה סבת השנוי במכסים הסלכים, אם הכביח להם ראש המניסטרום בטהר, כי יהפטר עם כל המניסטרום דשנאיים למשכים אחרי התקבל חוק הקצבה וכרית המסחר או כקשו לחזק רק את עצמם מן המצר כראיהם שאי אפשר עוד להמשיך אבסטרקציא ארוכה כזאת לעמית תרעומות כל העם, אין יודע. ולפי שאין המעם ידוע מפליא המקרה אה כל והאשכנזים נפתעו ונבהלו כל כך עד שחשדו במשכים, כי מעשיהם הם תחלה ללכוד אותם בחרום, כמעט החליטו לדחות את הקצבה, לנקום כזה בממשלה על כרתה כרית כסתו עם שונאיהם. אך בסוף התעשתו, לקים את חקי הממשלה ולהמתין עד אשר יראו מה תעשה הממשלה. כתקנות הבית החדשה יש רשות לנשיא הבית לענוש כל ציר המפריע עבודה הכית והוציא מן הכית לשלש ישיבות, לדחות כל אינמר-פלציא וכל הצעה נחוצה, המוצעת להפריע את הבית מעבודתו עד סוף הישיבה. אבסטרקציא לא היה עוד עכ"פ שנה אחת. כאשר קימו הבית העליון והקיסר אה התקנות, נועץ הבית מיד על קצבת הממשלה. על ברית המסחר עם רומניא והדברים נמסרו לויעדיהם. גם חקם קמני ערך עכרו בשלום. המשכים מהגאים עתה כנצחונם והאשכנזים נבוכו.

חלון המלכות בבלגיא. מת המלך הסוחר או מלך הסוחרים, כמו שכנו את המלך ליאופולד מבלגיא. המלך שעשה עשר גדול כמסחרו והעשיר את ארצו הקטנה ועשה אותה לעשירה ככל ארצות הכל. קטנה היא כלגיא כנליציא המערכיה וליאופולד נתן לה

„בן אעשה כאשר אדוני מצוה.“
הזנדרם הלך לדרך. אני והור עלינו על העגלה, הוא ישב כראש ואני על מקומי מאחרי הסוס.
„שמע נא איש טוב — אמר אלי בשכתנו כבר איש איש על מקומו — כשיבך הכיתה אכ תשב על מקומך, כי-אם פה על מקומי. רואה אני, שמושכך שם בגכה המרככה אינו טוב, ופה על מושבי יימך לך לשבת. השמעת ידידי?“

„כן אדוני, שמעתי“, עניתו מן השפה ולחוץ, מכני שים לך כלל לדרך. דפקתי את הסוס ואנחנו ניסעים. אמנם ככבודת ובקושי גדול, אבל נסענו. אנכי רק לנבח הבמתי, להישיר את הסוס על הדרך, לבל יתעה מן המסלה. הסתכלתי רק במה לפני. ומהנעשה אחורי נכי לא ידעתי.

כאנו אל הגדרנית (שראנקע) הסמוכה אל ההחנה, שהיתה סגורה באותה שעה, שם עמדנו ויורתי מהעגלה, לעורר את כעל הגדרנית, שיפתחנה. ומה נכהלתי ונהפלצתי בכחישי אל העגלה והנה אורחי איננו, חרדת מות נפלה עלי. ננשתי אל המושב, חפשתי ומיששתי, אולי הוא שוכב ישן, אבל איננו, נעלם ועקבותיו לא נודעו. דנעים אחרים עמדתי על מקומי כמצבת אבן, שערות ראשי סכרו מאימה ופחד, אכל ב"ה שאיני מהפחדנים הגדולים, הבלגתי על פחתי

במהנה ארץ רכה ורחבה כאפריקה, ארץ קונגא, שגדלה כגדל ארץ רוסיא, אבל טובה וברוכה ממנה. בלגיא היא עזה אחת הממלכות העשירות כמושכות. סוחר היה המלך ולכ סוחר היה לו, בלי חום, בלי רגש, בלי רחמנות אף על שאר בשרו. אה אשתו המלכה ענה כל ימיה ולא ראתה אצלו כמובנה וכאשר מתה נשא לו פילגש בת שומר בית והוליד ממנה שני בנים ובה אחת ועטה בזה חרפה על ארצו ועל משפחתו וכאשר ענכה בהו הבכירה על אציל קרואמי גרש אותה מעל פניו וזמן רב היה עצורה בבית משוגעים עד שברחה משם. ואת בהו השנייה, אלמנת כן קיסר אוסטריא גרש מעל פניו וען נשאה לגראף אוגנרי שלא לפי כבודו. גם את בהו השלישית, שנשאה פנייה, לשרתו ולעבדו, לבדו שנא וגרשה מלפניו. אחרי מותו נמצאה צואה, שהיא נהתן לשרש כנותיו רק מ"ו מיליון פונק, שירש מאבותיו. יתר הוננו, שעלה לשלש מאות מיליון, נתן לארצו ודפילגשו בחייו. כידוע מכר כשנה שעברה את כל בלי ביתו, את העריים והרהיטים והציורים היקרים, למען לא יפלו כידו כנותיו. את יושבי ארצו כאפריקה יסר יסורים קשים ונוראים, כפה אותם כידו עבדיו להביא לו מינים ככדים משקל קבוע קאומשיק ושן הפיל ומי שלא הביא משקלו הקצוב אחת דתו למות ביסורים קשים. כל העמים התרעמו על האכזריות הזאת, אך ללא דועיל. יושבי בלגיא גם הם התמרמו על מעשיו המגונים, אך לא יכלו לקום נגדו, כי להם עשה טובות רבות. מלכר הארץ הגדולה קונגא נתן לארצו אחוזות נחלה, ששוין עולה למאה מיליון — המלך המת היה בן ע"ה שנה ומ"ד שנה מלך אחרי אביו ליאיפולד הראשון. בן המלך מת בילדותו ותחתיו ימלך בן אחיו אלכרמ, הוא בן ל"ה שנה, איש חכם וישר וחיבב ככל ארצו עד שהסוציאליים נמנעו לכבודו לדרוש רפובליקה בפרלמנט.

על המצפה.

תשובה.

כתור ראש המחלקה הפדגוגית של אגודת המורים העכריים חריני חושב לחיובתי, לענות למר קרמרש על מאמרו בגליון „המצפה“ הקודם, על האשימו את הועד הפדגוגי והשקפתו על המצב הפנימי בכתי-הספר העכרים בגליציא. „זה כבר חצי שנה, שהועד הכביח לערוך פרוגרמה בשביל כתי הספר“ והפרוגרמה עוד לא נערכה. חריני מקבל את העון הגדול והנירא הזה עלי ועל צוארו. פרוגרמה

ולאט לאט שכה נפשי למנוחתה. עליתי על העגלה והפכתיה לשיכ הכיתה. ודברי הזר האחרונים, שיעצנו לשבת על מקומו כשיכ, עלו בזכרוני ועשיתי כן. כשבתי על המרכב, הרגשתי שיושב אני על איזה דבר קשה כאבן, הבאתי את ידי תחת מכסה המושב, ומטפחת קפולה עלהה כידוי וכה עשירים כתר כסף צוררים.

חרד ופורח בין פחד ואמץ-לכ, בין שמחה ועצב באתי הכיתה ומצאתי הכל על מקומו בשלום. ומי יתאר גדל שמחתנו כאשר העירתי את אשתי והראיתי לה ארבעים כתר מגונים ושקולים, רכוש גדול, שרכשתי בשעות אחדות. כעניים דומעות הודינו לך על חסדו הגדול, ונפלאותיו אשר הראה לנו. אולם מה היה הדבר, מי הוא הפלאי הזה, מתי נעלם? ומדוע? איני יודע עד היום הזה. ספרתי להזנדרם והפצתי בו להניד לי פשר דבר. והוא באחת: „לא לך לדעה, הדברים כמוסים ואין מגלים.“

היושע שפירא.

פרמיסלה.

נאותה ומעובדה כראוי, שהתה כלה או מקצתה לחובה לכל כתי-הספר העכרים בגליציא, אינה יכולה לזעזעך כמשך חדש ימים ואף לא כמשך חצי שנה. רק פרוגרמות לחברות פרטיות וממוניות, שרובי סעיפיהן יכולים להשאר כהור אותיות סתות ושחלופיהם אפשריים ככל זמן ועדן — יכולים להכתב על רגל אחת, אבל לא פרוגרמה העוברת פרוצדורה ארוכה של שאלות ותשובות וחווה-דעות של מורים מפורים כמקומות מושבותיהם ומפורדים כהשקפותיהם, עליה צריכים לדון בכבוד-ראש ולדקדק ככל הג והג עד כמה אפשרית היא התגשמותו ועד כמה מהאים הוא להנאים החיצוניים והפנימיים. גם אצל עמים אחרים, שי"ש קומיסיות מיוחדות לזה והחברים מקבלים שכר, אין פרוגרמות נוצרות כין לילה וכל שנוי בכתי-הספר עולה בעמל רב וחלופי-דעות ממושכים, ועל אחת כמה וכמה פרוגרמה חדשה ושלמה, שהתקבל למשך שנים. צריך להתחשב גם עם זה, שחכרי הועד הפדגוגי אינם מקבלים משכרת ואינם יכולים להשתחרר מעבודות חובה אחרות, ולעת עתה מוכרחים הם לעבוד כמעט מן הכקר ועד הערב בשביל פרנסתם, ורא רק שקשה להם למלא חיבות צבוריות, אלא שלפרקים קרובים הם מוכרחים מסבת חסר-זמן לכני צאת כראוי ידי חובתם לכתי פפרם הם ולעסקי משפחתם. אבל אם מר קרמרש חושב ככלל את הפרוגרמה כהור. סגולה כדוקה לבל תקלקלים והחסרונות, שישנם כודאי פחות או יותר בהרכה כתי-ספר, איבול רק להתפלא על אמונה המיסה ומהורה זו „כשמות“ וכ„פרוגרמה. לעת עתה תלויה נקורה-הכבר כמיכ המורים וכהנאים החיצוניים ולא כחסרון פרוגרמה. הלא גם מר קרמרש מודה שכהתחלף המורים התחפנה ה„שמות“ כלמוד, ישמת הלמודים — אם הכוהכ משתמש כמלה זו כהוראתה האמתית — תלוי ככשרונם הפדגוגי של המורים, וקשה, כמדומני, להאמין שמורה עכרי, שאין שמת הוראתו מהאימה לעיקרי החנוך, יהפך בין לילה למורה מצוין ע"י הפרוגרמה ושמות הלמודים, שיקבל ע"י הדאר. מורה, שאין כחו יפה כהוראה, יוכל להשתמש כספרים היותר טובים יע"פ פרוגרמות טובות והושיה ככל זאה לא יעשה. ואתם המורים המוכשרים עפ"י מעכס לחנך ולהורות, אלה שמחסרון נסיון הם מנששים עוד כאפלה, פונים תדיר אל המחלקה הפדגוגית והאחרונה יועצה להם המיד ומכרתה להם את ספקותיהם וכשהם מכיעים את חפצם מקבלים הם פרוגרמה מפורמה נדפסה של כית-ספר פרטי אחד ונם זו יכולה להיות פחות או יותר למורה-דרך. — במה שנוגע לספרי הלמוד „הצצים יים יום“ שוחתת המחלקה הפדגוגית מכתכים חוזרים אל חברי האגודה וכהם מתבקרים כמעט כל ספרי הלמוד החדשים בקרה מפורטה, כאופן שקלקול זה כמעט שאינו כמציאות והאשמה היא מחוסרת כל יסוד. — ההתאוננות על חסר למוד הדה גם היא אינה מכוסתה. להפך: כרב כתי-הספר נהוג למוד הדה כמדה פחות או יותר מספיקה, אכל כאמת אין הדה המעשית נקנית ע"י למוד בבית-הספר, אלא ע"י החנוך הכיתי והסכיכה. אבות הרוצים שכניהם יתנהנו עפ"י החקים הדתיים צריכים קדם כל להיות בעצמם שומרי חק ודת ואז יהיו כרי ספק מופת חי לבניהם. והאורמו-דוקים והחסידים הקוצוניים לא ימסרו את בניהם לכתי-הספר המודרניים אם גם יפממו אותם מן הכקר יעד הערכ כלמוד הרה, מפני שאותם האנשים, השונאים כל חדש מפני שחדש הוא, רוצים דוקא כחדר מעופש וכמלמד וברצועה וככל הני מילי מעליהתא, שהם מנת חלקם של החדרים, וכל הנוגע כהם לעשות נקיון וסדר או ללמד עפ"י שמה מתוקנת ר"ל דינו כדון כופד בעיקר וסופו לגינהם. — לסוף חריני מתפלא על ההחלטה הנמהרה של הכוהב על כתי-הספר העכרים ש„רק לחלק קמן מהם נאה השם הזה.“ אמנם עוד יותר מאחרים רחוק אנכי מלהאמין, שמצבם הנוכחי של כתי-הספר הוא פסנת השלמות והשכלול, אבל עד כמה שהתכוונתי לפעולתם כהתאמה לתנאים, החיצוניים הקשים, שהם עומדים בהם,

היני יכול להחליט, שהם עושים גדולות, יחס היררים אל המורים ואל הלומדים העבריים והוצאות הידועות היו יכולים להפתיע כל אדם המתחם לבתי-ספר אלו כאוביקטיביות. מכאן אני לעצמי התקדמות משמחה זו באיראליותם ומסירותם של המורים העבריים, שרוכס מבירים את כל בכר דאחריות של עבודתם הלאומית ברגע קשה זה ובהתנשחם הטבעית של בני ישראל, האוהבים את השפה העברית אהבה עזה וקדושה, וחטא גדול הוא מנשווא לאדם, שאת רוב בתי-הספר לא ראה ולא הסתבל בהם, להתחמם בקלות-ראש מופלאה כזו למלה הנרפסת ולבתיב בזוויל האשמות, שיסוד אין להן במציאות כלל וכלל.

ראש המחלקת הפדגוגית צבי שרפשטן.

פיליטון המזן

בראש למטה וברגלים למעלה.

הפרלמנט האוסטרי עתיד היה כבר למהפכת סדום, שיהפך הבל למטה, בלי שריד ופליט והנה נהפך מהפכה יהודית, הראש למטה והרגלים למעלה. יהודית? כן, יהודית, כי כך המנהג אצלנו מאז הכל מתוהה באוסטריא, זה כלל ישן וכן התוהה גם הפרלמנט. המשבים עשי אָבסטרקציה, להפריע עבודה הבית בהצעיותיהם, "הנחוצות" והאשכנזים מחו בהם והתאמצו במסירת נפש ממש, להציל את הפרלמנט וקבעו ישיבה אחת ליו"ם רציפים, כדי הפסק יומם ולינה ופתיאום נהפך המחזה. המשבים משיבים את כר "הצעיותיהם הנחוצות" הבלתי נחיצות ומכניסים הצעה נחוצה, להקן את סדר העבודה, לעשות מהיום והלאה את האָבסטרקציה לאי אפשרית, ההצעה היתה ערוכה נגר עצמם, הכה יומי את יום, והאשכנזים, מצילי בית העם וחפצי עבודתו, מהתנגרים להם זמסרכים להסכים לכטול האָבסטרקציה. והסוציאלי-דמוקרטים, החפשים שבחפשים, המוחים המיר נגר כל כפיה ואונם, מתחכרים עם הקלירקים והפילנים, לאכור את ידי הצירים בויקים, לכד ויכלו עור למיות את פי הד"ר פאטאי, מנהל עבדות הבית ונותנים לו הקף יעון של מושל יחיד.

ואצלנו ביצר? האין אנחנו ממצייא אופן מהפכה כזאה? הבה נראה. האפיקורסים מכוננים בתי-ספר עכרים, להציל כנות ישראל מן השמר ובני ישראל מן הפטיעה ויראי שמים שולחים כנותיהם רק לבתי ספר קתוליים, להכינס לשמר, ללמרם לאהוב את הדודה מרים ושאר הקדושים. האפיקורסים מאספים כסף, להציל שארית פלטה מן העם היהודי כארץ אבותיו והחרדים לדבר ה' מאספים כסף, לפטס כו לסמים בעלי עבירה, הולכי בטל, העושים סחורה כחכת הקדש ומחריבים את ארצנו. נכרים רוצים לזכות את ישראל כוכייה לאומיות, לחזק בנה קיום עמנו ולהרים קרן ישראל עם ה', וצירי העם היהודי בבית המחוקקים מקפחים את הזכות הזאה לישראל. הפישעים מהקנים הקנה האחרות כל ישראל, לשמור על העם היהודי והחרדים מבטלים את האחרות לטובת שונאי ישראל. האפיקורסים מוירים נפשם כשלוח צירים יהודים אל בית המחוקקים, לריב ריבם ולהגן עליהם מפני ההנבלות צורנינו, ואפטרופסי היהדות, מאורי הנולה, יפודי העולם שולחים אנטישמיים בשם ישראל. כל משיבלי העמים בוחלים בכל האמונות השפלות, שהנחילום אבותיהם ומואסים בקדושיהם, אשר רק בבערים מדעה דבקים עור כהם, וקצה ממשבילי ישראל חימלים על הנפילים האלה ומרוממים ומנשאים אותם לעילא ולעילא.

ואני רואה כחזון את השיטה הזאת מתפשטת והולכת על כל החיים ועל סדרי המדינה וכללי הפוליטיקה, הכל מתהפך, בראש למטה וברגלים למעלה. הפולנים כופים את היהודים להתחשב ללאים בפני עצמם והחסידים רוקדים לעימם ומזמרים:

"אתה אחר ושמיך אחר ומי כעמך ישראל נוי אחר בארץ". בית ועד המדינה בגליציה מחליט חוק, לאסור על היהודים שבתות היום הראשון וגוזר עליהם לשבות רק בשבת קדשם, ופיתחי היהודים בוויין ובבודפשט ובפראג כאים להודות לו על הגאולה ועל התמורה. הכהנים הקתולים מעמידים שומרים על שערי כמותידם ומנוויהם, לאמר: בת ישראל אל הבוא הנה וצירי קהלות ישראל דיאכנטם, ליכרכון, קולישו ופאנרו, הג. פ. פ. וה"ערנושיץ" וה"א. צ." צועקים חמס על גזל משפט. ראש בית-ההרין הגדול בוויין שולח פקודה לכל בתי-ההרין, כי כל נוצרי שיבא ויעיר, כי היהודים גנבו נפש נוצרית לשחמה בפסת, יבלאיהו בבית-המשגעים ודכהנים הגדולים של הנוצרים שולחים לו כרבה ותורה בעד זה, כי גזל חרפה מעל הכנסיה, שלא יאמרו, כי היא צריכה למשען כזב. הצדיק הקדוש מב' מהרש הלכה, כי כל רב אב"ד צריך להיות בן הורה, בקי בהוראה כלי מנקה וגם כר דעה וחכם יותר מבעלי הבתים, למען לא תהבה התירה על ירוכל הנכדים רוקדים ומזמרים וקובעים חג לכבוד היום הזה. סוציאלי-דמוקרטים בפלמנט האוסטרי מדברים דבורים אנטישמיים ומגרפים את היהודים וראש הבית ד"ר פאטאי נוטל מהם רשות הרבור ומוציאם מן הבית לשלש ישיבות והכהנים הקתולים שכאותו מעמד כאים להורות לו בשם דת החסד. החכרים היהודים כמועצות החנוך בוויין וכלכוב מציעים לפני מנהלי החנוך, לבטל את למוד שפת יון כבתי הגמנויות ולהנהיג החתיה למוד שפת, עבר, כי יונים אין באוסטריא ועכרים ישנם הרבה ולהם ספרות גדולה ורחבה, עתקה וחדשה, שראוי לכל חכם לדעה אותה, ו"היהודים הטובים" שולחים להם הנטחה עולם הכא בעד הציים כבוד ישראל! הנערים לומדי עברית בגליציה כאים לידי הובחה, שלא יתכן, שהם יהיו הסופרים והחכמים הזקנים יהיו קוראים פשוטים, אלא השבל נוהן להפך, שהם — הנעדים — יהיו קוראים מה שכתבו חכמים גדולים וזקנים מהם, ועורכי עהונים עכרים נושאים כפיהם למעלה ומכרכים כרוך שפטרני והמלאך הגואל. יהודי רוסיא וגליציה, המחזיקים כהורה משה וחז"ל, פוקחים עיניהם ורואים פתאום, שחלק גדול מן התורה מופל כמצות שכין אדם לחכרו והם עובדים על כל אלה ומבטלים חצי התורה, בעוד שיהודי אשכנז וצרפת, אמריקה ואיטליא וכו' העכרינים נאטנים לכר המצות שכין אדם לחכרו ולפי שמוכח מכל תורה, נביאים וכתובים ומכל הש"ם ומספרי המוסר, שמצות שכין אדם לחכרו חמורים וחשובים לפני המקום מן המצות שכין אדם למקום, הם נמנים וגומרים, להחליף עם אחיהם שבמערב, והנה יהודי ברלין, פאריז, רומא. וויין ובודפשט נוהרים אל ערי פולן הקטנות ומליתיות תפיזין עליהם והם מהאבקים בעפר החסידים, לכמוד מהם אורח חיים ויורה דעה חק ראשון וחסידו כלו וויזניץ וכו' נוהרים לכרכין וצילונדרים כראשיהם ובתי-ידים על ידיהם, לכמוד מאחיהם הלכות משא ומתן באמונה, וכל הפמליא של מעלה אומרת שירה. המלמדים והרבנים כחכימים פתאום ינוכחים, כי ספרי הפלפול אינם הורת ה ואין כדאי לבלות בהם ימי הנעורים של הדור החדש והם לומדים ומלמדים את הלמידיהם רק הנ"ך והלכות פסוקה, למען ידעו טוב ורע ויהיה להם פנאי גם ללמוד רעה ואמונה ואם יבטלו בזה כן הפלפול לא יכעום הכורא יה' על זה, והורי הילדים משימים כיבעיהם על ראשיהם ומכרכים כרוך משנה ערים. ראשי הקהלות קונים דעה, כי הנבחר למשרה פ"נס הצבור לא גדולה נהנו לו, כי-אם עבדות ובראיהם אנשים מוכשרים מהם לטפל בעסקי הקהל הם מוחלים על כבודם ודורשים לכחור בהם.

האין המהפכות האלו צודקות ומובנות וישירות יותר מן המהפכה, שנעשתה בפרלמנט האוסטרי, שמשכים שונאי הפרלמנט האוסטרי גודרים גדר בפני עצמם ונוהנים מחסום כפי עצמם, שלא יוכלו להפריע את העבודה והאשכנזים האנטישמיים והציונים, החפצים ע"פ טבע פרוגרמה הפוליטיקה שלהם כפולמנט מרכזי ובעבודתו הרגילה והשלמה, בורות כרית יחד ועומדים

ראשם למטה ורגליהם למעלה ומוחים בעושי ההקונים ומצילי העבודה הסדורה ורוצים בהתכרת האָבסטרקציה? המחמט.

מכתבים מערי המדינה.

פרמיסלה, אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים, הפתגם ההגיוני הזה עלה על לבי כשבוע שעבר כ, ואת חנכה, יום הכחונה בבית הספר, שפה ביורה" בהופיע שם הרב הנאין מהר"ג שמלקס כראש הקוראים הנכבדים. מרבב ונעין, מענג ומשמח היה המחזה היקר הזה, כאשר ישב מול התלמידים הפעומים בפנים מפקים רצינות ואדיבות, וכשים לב האוין והקשיב לכל רכור והנה, שיצא מפיותיהם, בספרם ספורים ובערכם שיחיה שונת. בחן ושאל והם השיבו לו כרוח נכון בשפה עברית צחה וחיה, בכשפת אמת, להפליא את לב השומעים. מי יהן ויהיה הרב פאר הדור הזה למופת לכל הרבנים, להאציל מרוחם הכביר על בתי-הספר העברים, ואז הקיה רכה נשקפת לשפתנו, כי ימי שובה להחיה לא ימשכו.

פרמיסלה, לפני שני שבועות מת פהאום בעירונו מר רוד שטיין, סוחר עצים, לדאבון כל מבורי הכונותיו הנעלות ולבו הער לכל דבר טוב ומועיל. הוא היה יליד הורים מפרסמים בחסידותם ויראתם. בעצמו עמל יומם ולילה כעתות הפנוייה ממסחרו על למידי תורה"ק, וכפרט ככהכי הקדש, שבהם הגיעה ידיעתו וזכרונו למעלה רמה, שלא יגיעו אליה הרבה ממשבילי זמננו. המנוח היה ציוני וראסי נלהב, אף כי על חסידו משרטקוב נמנה. זכרו לא ימח מלב כל יודע ספר וכל הנשבעים לרגל לאובנו. הנצב"ה. עברי.

טרנופול, במוציא שנת חנכה נערכה באולם המצודה חגיגת חנכה של הלמידים ביה"ס העברי "מכבי". האולם היה מלא מפה לפה אנשים ונשים מכל שררות החברה. — אחרי נאום פתיחה מלא ענין של נשיא ועד ביה"ס הצינו הילדים הקטנים חזיון שעשועים "כלי המורה". אחרי כן דקלם התלמיד שפירא, יחד בעל כשרונות נעלים, את השיר "חנכה" מאת פינס והפליא את לבות כל השומעים. כסף הצינו הילדים הגדולים אתה חזיון ההסתורי "חנה ושבעה כניה" ומהתיהו ובניו. הודות לעמל המנהל מר מ. פלד עלה הנשף באיפן מצין ומרשני ענג עזבו הנאספים את האולם. גר והושב.

מכתב מרוסיא.

אספת העסקנים הצבריים היהודים, שהיתה בקובנה, נסגרה. נתקבלו בה החלטות אחרות ע"ד הבניה יסוד הקהלות, החנוך העברי, הרמת המצב האקונומי והקולטורי. להוציא את החלטות הללו אל הפעל נבחרה קומיסיה, שבה נכספו עסקנים ידועים—אבל כמעט כלם מן הטפים הישן, הדא-לאומי, כלומר, אינדיפרנטי בנוגע לטביעות לאומיות, — מפטבורג, מוסקבה, וילנה ועוד. האספה הקובנית, שנקראת ברשות הממשלה ע"י קבוצה עסקנים ושחכרית לא נבחרו, אלא הוכסנו ע"י אותה הקבוצה עצמה, עוררה התנגדות נמיצה וחדש ככל חגי הצבור העברי. דוקא מפני שיעידה-עסקני הצבור נחוצה עתה ביותר, לפי שועידה כזו היתה יכולה וצריכה להיות הצעד הצבורי הראשון, ההתעוררות הצבורית הראשונה אחרי החרבן והתהוו-ובהו של הצבור היהודי — דוקא מפני זה נתקבלו מחאה עזות מן חברי הדומה היהודים, מערכות העהונים היהודים ושל אגודות קולטוריות נגר מסדרי האספה. עיקר המחאות וההתנגדות הוא נגד ההרכבה המשונה של הועידה, נגד מעשיה החשאיים של "בעלי-היבלת", מסדרי האספה, שהזמינו אל האספה אנשים יחידים לפי רצונם ורוחם. אין להכחיש, כי כאספה היו הרבה עסקנים מפורסמים

הצר על ירושלים (I 130—131 כ"ה) ופעם כמו באפיקרפיון, את הלופרנס (11—22). את ערביב הנדה יהודית עם הגרת חנה בת מהתיהו גמר הרשב"ם נבנותו פשוט את בת מהתיהו יהודית וחשב אותה כאופן כזה למיסדת חג החנוכה (פסח ס קח: בפרושיו, התוספות מלאה ד. ד"ה שאף הן, בשם הרשב"ם). מן יהודה המכבי עד אשה מיסדת חנוכה, מן עזר לב ער החבולות נסתרות של מורד-לב, איזה צער בכיר, צעד כמו ממרומי כננון עד מרהפי הנמו. גלות, כמה ממעטה את הדמות!

אקדמיה יבנאית חדשה.

מאת ד"ר יעקב יצחק ניעמירוב.

תכנית מעשית.

בעלי הספק יכחשו ביכלת הוסד אקדמיה יבנאית. הם יאמרו, כי אך מעטים יתעוררו להתנרב לקרן קימת לדברי השכלה והרכוה. לגרולינו יש ענינים אחרים לענות בס, גם הכרון הירש לא הרבה לעשות, לפי הערך, לספרות ולמדע. והעם, הוא יראה את כל העמל הזה, שנעמול בתרבות, בשעשועים לנפשות השבעים, כרבר עורף להתהרר בו אנשי הרוז או בענין לצעירי החכמים, להתראות בו ולהסב עיני הקהל. החרריכ ירחו מרחוק לשמע אקדמיה יהודית מועצה לתקונים ברה ולהמחרשים יהיו החררים בסמל הקנאה כהיכל החכמה. הציונים ייראו מפני השפעת הרבנים, אשר אינם ציונים, והמתבוללים יראו את האקדמיה במרכז ליהדות הלאומית. ואנשי השכלה לאחרונה, אשר טוב בעיניהם להיות צלמות ולא סררים בעבודת הרוח בישראל, יתאוננו על עבודות הרוח והכנעו ביד חכמים מספר היושבים ראשונה כמוסד הזה.

וגם אמנם כמעט אשר יצדקו בעלי הספק, כי יחשבו בזאת ובזאת על רעיון האקדמיה, כי הנה היה יהיו ככל פנות העם אנשים, אשר ישפטי כדברים אשר ראינו, ואולם מעולם לא נוסד מרכז יהודי, אשר לא ייבנו עליו. כל מוסד חדש הלחם ילחם על הקומתו ועל פקודתו והיה כזה גם משפט האקדמיה בהוסדה.

עשירינו אינם ככה אבירי לב כאשר יהוו אותם פעם בפעם בימים האחרונים. הלא נורע, כי מרבים הם לעשות במגני החכמה וכל מזלכת מחשבת והחפץ בתרבות עברית הולך ונרול גם כהיכלי ענג ובקרב האגדות, כל ישראל חברים" וכני ברית היה החפץ הזה גדול יחזק גם מתמול גם משלשום. די להזכיר שמות: רופשילר, נ. לון, יוליוס בין, קלוד מונטיפיורי, שיף, דזמס סימן, הלגרמן (ז"ל), רינד, פיליפזון, פאול נתן, גוטמן, נינוברג, ד. ולפזון, ועוד. והעם, המכבד תמיד את החכמה ואת החכמים, גם הוא פתח יפתח את ידו, למען עזור ליסר מרכז לתורה. בחירי החרדים החדשים, אשר עשו להם שם בחכמה, החכמים בתלמוד מן החרדים הישנים, אשר רכשו להם גם השכלה חיצונה, היראים נבוני דבר מערה החסירים, יבאו בסוד האקדמיה והיה ערבה לעם השומר אמונים, כי אין חושב מחשבות על הרת להפוך כה מהפכת זריכ. הציונים ומתנגדיהם הומכים יתרום בענינים אשר כרנש ואשר כדברי המדינות והחברה יסודם. אך כדברי חכמה ואמונה יוכלו לעבוד שכם אחד ילעשוהו חיל. ככל עת יהיו גבורי-רוח, אשר יפלו נתיב להם על פי דרכם ואשר לא יסורו אל כל משמעת ולא יאסרו בעבותות. כל הסתררות, אך אין זאת אמרה, כי אין לכונן מוסד, אשר ישים סדרים בפרי הרוח לעמנו וירחיב נבולות מוצאיו ומובאיו.

הכשחון אשר אבטח, כי יש תקוה ליסר אקדמיה יבנאית, נשען על שני דברים, אשר להתפתחוהו בעת האחרונה. החפץ בתרבות יהודית הולך ונרול. האגדות לחכמה ולספרות באשבנו, אשר בראשם עמרו אנשים בקרפלים (ז"ל) וכפיליפזון, בתי-נכאת, אשר פקודתם ביד אנשים כווננטל ושמאסני, בתי ספרים בקהלות

גדולות, מעבר מזה, והכרת זכות הקיום להרבות יהודית כתכנית הסיציאליסטים העברים, בני "ברית" (כינר), פועלי ציון ועוד, מעבר מזה, עדים נאמנים הם, כי כרבות הימים בן יוספו להוקיר את תרבותו גם אלה אשר לפנים לא שמו אליה לב. הדבר השני הוא כי דברי הימים האחרונים הועילו להקריב מעט את האגדות הגדולות אשר ליהודים אשה אל אחוה, ומזה יש תקוה קרובה, כי תצא גם הצעתי לאור. והן לזאת ישאו נפשם כל רורשי שלום עם, כי ההינה כל האגדות הגדולות אשר לעם ישראל שפה אחת ודברים אחרים, למצער בשאלת התרבות, ובצאת משא-הנפש היה לאור והיתה הדרך סלולה ליסור האקדמיה היבנאית.

ואקדמיה, אשר תהיה לכל העם, עליה להוסד ביד כל העם. כעבודה אשר נעבור השכם יעבור בלי רפיון ידים, אקוה כי השני ירינו לכונן את הוער המיסד. בוער הזה יבאו: א) חכמי הרבנים, ב) ראשי האגרות הבי נכחות, ג) הנדיבים המגנים לחכמה, למלאכת מחשבת ולספרות. החכמים יראו להם חברים לאקדמיה, ראשי האגדות והקהלות יהיו להם משען ומכסת, והנדיבים הגדולים יהנו את הכסף הדרוש ליסוד האקדמיה. נקל להכין, כי בשאלות מעשיות יקום רבר על פי מצב הענינים ולא על פי הכנית ערובה מראש. וגם שובת הענין דורשת, אשר רק נגעו אנע בשאלת ההסתדרות והעמק לא אעמיק בה. רק דברים אחרים הנני אומר לברר כזה. לממשק (אדמיניסטרציה) ולעניני הכספים אשר לאקדמיה תהיה משמרת (Curatorium) לכרה, אשר תהיה ירה גם כיסוד המוסדות האחרים, התלויים כרב או כמעט בהאקדמיה. חברי המשמרת הזאת יהיו נריכי הרוח והלב, אשר ייסרו את האקדמיה יסוד חמרי ויסוד מוכרי. ולאקדמיה היה יהיו חברים פשוטים וחברים מן המנין. מוכן מאליו, כי המשמרת תוכל לעטר שם בכור, לפי ראוה עיניה, לנדיבים אשר ירכו לתת מהונם למיסד הזה. חברי האקדמיה יהיו רק אנשי החכמה, חברים שלא מן המנין כל אשר יעבדו באחת האגרות, הנוסדות למשרה מיוחדת אשר להכנית הספרותיה.

החברים יהיו מוסדות האקדמיה, אשר תחלק למחלקות. ההסתדרות לא תעשה על פי זכרונות רזים, אשר לכנסה הגרולה, לסנהדרין או לעיר ארבע הארצות, כי אם על פי דרישות החכמה, הספרות ומלאכת המחשבת. ולמען לא האכד לאקדמיה תבונתה הכללית, יהיו למחלקותיה ולועדיה השינים מרבים שונים בקהלות הבי נכחות. אף כי לירושלים נשא את נפשנו לשים שם את מרכז האקדמיה, ככל זאת יהיה מושב האקדמיה בדורה הראשון בתוך הגולה, הלשכה המרכזית אשר לה תהיה באירפה, ער אשר יתערה המוסד הזה בישראל ויתגבר על כל מעצור וכל מכשול אשר יעמדי לנגדו כראשית ררבו.

יש לאל ידי לערוך הכנית מפרטת להסתדרות האקדמיה, עד פי כל הרברים אשר בארתי כמאמרי הקורמים. אך לנו גם אנחנו ללמוד מפריריך הגרול, אשר אמר: הדבר אשר היה למחתה ליוסף השני הוא כי צער תמיד צעד שני כשרם יכלה את הצער הראשון. נעשה נא איפוא למען האקדמיה היבנאית את הצער הראשון, העמולה לטובת יהדות-כללית הרביתיה.

צבי אריה ביטטערמאן	רבקה פערל
מארישים כח' טכת תר"ע	
בוטשאטש	מאריאמפאל
דוד יארע	צביה הענדל'ער
מארישים כח' טכת תר"ע	
רישא	מרנוב

אברך את ירירי מר יצחק אמקרויש במז"ט לחתונתו. יהושע שפירא — פרמיסלה. ברנשי אהבה וחכה אביע במז"ט לירירי היקר מר צבי אריה ביטטערמאן מפה לארומו. ישראל כ"ץ — כומשאטש.

הנני מברך בידיות סתוך לבי את ביד מר בניטין זאב אלטער מלביב עם הוריו היקרים לחתונתו. בניטין זאב קליין — קריסטיופול. מקרב ולב עמוק אביע במז"ט לאחי מר יהודא לארומו עם מרת חנה בירן מקראקא, מז"ט גם להורי שיחי'. הירץ משאפניק — פארנרוע. הננו מביעים במז"ט מקרב לבנו לרענו מר צבי אריה ביטטערמאן לארומו עם מרת רבקה פערל כמאריאמפאל, מז"ט גם להוריו.

ארטר נאלרבערנ, שלום לאָיו — כומשאטש. אביע במז"ט מקרב לבי למר קרומהאל מאום-ציריקי לארומו עם בת גיסי מר רוד גערטנער מיאסינוב גורני. מז"ט להוריהם. יעקב פרענקעל — סמיסלב. ממעמקי לבי אברך במז"ט את רעי היקר מר ישראל קאמפף מסטיטשין לארומו עם מ' גיטל וואן-רערער מבאבניא. ליביש נעטינגער—סטיטשין. מז"ט ורב אשר לך מר ישראל קאמפף לארום ומז"ט להוריך! ישראל הדם—מרנוב.

אברך במז"ט את ירירי הנכבד מר יצחק נאנעל לארומו. אלקנה ראוענהאק—טשערנאוויץ. מעמק לבי אביע במז"ט לש"ב מר אלטער וואסערמאן לארומו. ליב לעסנער—ג ראהומארא. מפנימיות לבי אביע במז"ט לירירי היקר מר עזריאל אייוענבערג עב"ג מ' עמל הערשקאוויטש מאונגוואר, מז"ט להוריהם.

מררבי מיאדאוויק — גלנסא. מעמק לבי אביע במז"ט לרודי היקר מר רוד מיססער ורעיתו לחתונת כנס יחירם הנעלה מרפאל עם מ' חנה רונקעלבלום מפאדגורוע. נח ראוענכלאט — רדימא.

זעחר ניצליך און פראקטיש

אונזערע בעריהמטע בעוועהרשע

משאלענט עפעז

ואלען אין קיין שום וירישע ווירטשאפט נישט פעהלען. ערשטע אין דער וועלט, אויס מאסיווען שלאָסערבלעך, גאראנטירט 20 יאהר האלטבאר, איינגעפיהרט ביי הונדערטער רבנים וצדיקים, מיט א ביסל האָלצקויהלען בעהייצט האלטען זיי היץ ביו מושיק, מיט פערשלוס. האב טויווענדער ראנקשרייבען. פרייו: 1 אָפען פאר 4 טעפף פער 3 ליטער, 2 פאר בשר, 2 פאר חלב (סעפעראטע אבטיילונגען) 11 קראָנען; דעטאָ פער 4 ליטער 12 קר.; 1 אָפען פאר 6 טעפף פער 2 1/2 ליטער, 2 פאר חלב, 4 פאר בשר 12 קר., דעטאָ פער 3 ליטער 13 קר., פאר 3 1/2 ליטער 15 קר., פער 4 ליטער 18 קר. — צו יעדען אָפען א געברויכטאנציגע. — געגען אנגאבע, רעסט פער פאָסטנאכנאהמע.

Ruben und Josef Perlberger
Oefen-Fabrikanten
פריהער מישלעניצע, הייטע:
ul. Szeroka 14, Kraków.

מודעה רבה.

לעדת ישרון, אשר ישימו פעמיהם לבקש תרופה ולמצא טרף בהכשר גמור, בלי שום חשש ופקפוק, יבואו ויפנו אלי

פענזיאן שמערן "וויללא פיארענמינא" אבבאציא פאָרמאלס פנויאָן מאַרקאוויטש

כנוי לתלפיות על חוף הים לתפארת כל רואיו. יפים ונעימים ה"י חררוו במקום שהשמש מרפא בכנפיה. והמאבלות ישעמו רחיק כל אוכליהם. גם מרחצאות. הפילה בצבור ערב ובוקר.

וע"ז מעידות העודות מגאוני ונדולי זמננו: הקי מאיר שמערן.

M. Gutwirth, Bochnia
Liefert Knochenmehl und Thomasmehl in jeder Gehaltslage zu sehr billigen Preisen.

Hotel Katz
Rzeznicka 7, Lemberg
טעלעפאן נומר 1360.

היא האכסניא והמסעדה שלו, שהיתה כמה שנים ברחוב רייטאנא ועתה נעהק הלום והוא בחרים מרווחים ומאכלי מערנים עדוכים בהכלית הכשרות והנקיה לאחינו ב"י החרדים, אף למחרון מן המהדרין. **יוסף כ"ץ.**

ISIDOR KRIEGER
Friedland bei Mistek (Mähren)
פערזענדעט פֿירמאנא-אינד פֿיאקער-פייטשען אויס פֿרימא קען-לעדער נע-זיניטען צו בילינסמען פֿרייען. פֿערזאנד פֿער נאכנאכטע.

נענוע-פעטט.
רָאָהֶם אונד נעקאמעס פֿערזענדעט כשר **טעגליך פֿרישעס** זגס לספח **Juda Zins, Husiatyn, (Galizien)** פֿרייע אינד הכשרים מהרבנים הגאונים מבערזאן, מפרעמיטלא יבסמרי זענדע אויף פֿערלאנגען.

מעטה משובח
J. B. RAPAPORT
Dąbrowa bei Tarnów
GROSSMETHBRAUEREI
Gegründet im Jahre 1878
u. Premionirt mit Goldenen Medailen.
עמפֿעלעט זיינע אלגעמיינ געריהם-טע ערצינינג אין פֿערשיעדענען סארטען, א. צ. : ראטהען, ווייסען, דאפּעלמעטה, קאפּאוויץ, מאליינאק, ווישינאק, ארטער, בוטעלען-מעטה, אללא מאלאגא צו בילינגען פֿרייען; פֿערנער: ביענענזאקס אין שלאדער-האניג פֿיר קאלאניאלוא, נהאנדלונג-גען. — פֿיר רעלע בעריענונג אונד פּאלדסטע צופֿרעדענהייט ווירר גאראנטירט.

כה דהתרא עדיה!
כל החפץ לגלח הזקן בהתר ולא באסור יקנה ממני את אבק-הגלוח החדש
EXCELLENCE
כשמו כן הוא, מיב ויפה ודיחו נעים ומועיל לגלוח הזקן כרגעים אחרים עצהו"מ. הירא דבר ה' יוצא בזה ידי חובה המקום וי"ח הבריוה. מחיר תבה אחת כתר וחצי. שני תבות שני כתרין וחצי. ע"י נאכ נאהמע לא ישולח. בהובתי עתה.
MOSES KATZ
Jerusalem, Palästina,
Poste restante
לפנים היה מושבי בלנדון.

Wyd.: { **Naftali Hof.**
S. M. Lazer.
Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer
Drukiem S. L. Deutschera / Podgórz

Bücher-Lieferung gegen Monatsraten!
Graetz, Gesch. d. Juden 13 Bde.
Meyers, Convers. Lexicon 20 "
Brockhaus 1908 " " 17 "
Spamers, Jll. Weltgesch. II "
Brehms Tierleben II "
Leixner, Literaturgesch. 4 "
Kaufm. Bibliothek 5 "
Weltall und Menschheit 5 "
Allgem. Naturkunde 10 "
Sämtliche Klassiker (illustr.)
Alles in neuesten Auflagen, prachtvoll gebunden liefert solventen Personen gegen Monatsraten von K 5.— aufwärts:
A. WEISSMANN
Podgórze (Galizien).

Kaufm. Fern-Unterricht!
בוכפיהרונג (אללע מעטאדען). האנדעלסקאָררעספּאָנ-דעין, דייטשע שפּראַכלעהרע, קויפּט. רעכענען. האנדעלס-א ווכסעלרעכט, ווארענקונדע געאָגראַפֿיע, שעגשרייבן, ווערטגעשיכטע, עס פֿעראַנטאָ-וועלטש פֿד אַכע, סטענאָגראַפֿיע (אללע סיסטעמע) א. ו. ו. קאָנן יעדערמאָן אָהנע בעזאָנדערע פֿאַרקענטימטע אים ברעפֿל-כען וועגע אונד אין קורצער צייט גרינדליך ערלערנען. — האַנאָראַר מאַססיג. — ביי גלייכצייטיגער טיילנאָמע אָן 4 לעהר-פֿעכערן.
Stenographie gratis
אָנפֿאַנגען נור געגען דעטורקארטע. פֿראַסעקטע K 0.50 פֿראַבערועפֿע אַ 2.50 K פֿראַנקאָ. ירפֿאַלג גאָראַמירט!
Erstes commercielles Unterrichts-Institut.
Abteilung für briefl. Unterricht
A. WEISSMANN, Podgórze-Krakau H-E.

Erstes und Grösstes Grammophonhaus
JOSEF WECHSLER
Engros & Endetail
Lemberg, Sykatuska 2 Krakau, Grodgasse 71
גענעראלפֿערטערטער דער גראַמאָפֿאָן אַקציען-געזעלשאַפֿט מיט מאַרקע „שרייבער ענגעל“
גרעסטעס לאַגער פֿאַלנישער, דייטשער, העברעאישער אונד ירישער פֿלאַטען מיט מאַרקע „ענגעל“, 20 000 פֿלאַטען ערסטנערסטער קינסטלער שטעטס אַם לאַגער רעפֿעראַטירטיליע אונד ווערקשטעטע אַם אַרטע בעסטע אומ-טוישבעדינגונגען. — פֿרייקאָסאלאָגע גראַטיס אונד פֿראַנקאָ. לעמבערג, טעלעפֿאָן 2033/II. קראַקוי, טעלעפֿאָן 641.

ביום 1 לחדש יולי 1909 נפתחו בלוב עסקי
Kredit-Union
reg. Gen. m. b. H.
Lemberg ul. Karola Ludwika 35
הכליה מוסר הבנק הזה של אנדרה-שהתים גדולה היא להרים המצב הכלכלי של יהודי גליציה במתן הלוואות בזול, המביא כל התאמות להסדר, המחגלה באיזה מקצוע ומקום, וכיחיד בוסיד מחסיני העשיה ואגודות כלכלה מכל המינים ועזרה בדרך בנקים מרבנים במפעלי עסקים של סוחרים ובעלי מלאכה יהודים. הננו מומינים אה אחינו בכל מקום שהם, לקנות מנותינו בנות 200 כתרין (מלבד 10 כתרין לקרן השמורה)
ולתפקיד אצלנו פקדונות כסף
נגד 4 1/2 אחוזים ממאה עסקא.
הנהגת הקרדיט-אוניון בלוב.

Newyorker Germania
LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.
Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K 539,686 228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 176,528 370.—
Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 30,748,986.—
Überschuss vom Jahresumsatz K. 2,215,336.—
Reserven v. früheren Jahren für Dividende „ 11,718,647.— } „ 13,934,003.—
Folgende **Vorteile** bietet die **Newyorker Germania** ihren Versicherten:
1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reise um die ganze Erdkugel unterliegen keinen besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.
General-Agentur für Westgalizien
Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.
Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

מודעה בספרות ההשכלה
בית מסחר ספרים „התהיה“ הנוסד ע"י אברהם ראבינזאהן בסמיטסלב גאליציען ימבור ספרים דלמטה במקח הזול:
K h
שתי הקצות רומן מאה האובן אשר ברודס 4.—
חמר מגזע ישי או דוד אל רואי 1.80
תולדות השלמה האדם העתקה פרישמן כל החלקים 20.—
דיטא חק ד' לבר 5.—
זכרונות לבית דוד ד"ח מאה אש, פרידברג 15.80
כורת מאסף ספרותי 2.60
אגודה יל"ג ב"ח מאה יהודה ליב נדרון 7.20
כתבי יהודה שטיינברג הוצאה מוריה ח"ר 4.—
בל בהבי מנדלי מוכר ספרים בעבריה „הובל“ 4.—
ספרים מנדלי מוכר ספרים הוצאה רבניצקי 2.60
ארבע שריפטען פון מענדלי מוכר ספרים, יובילוי 2.60
תולדות עמי המזרח מאה ב. מספירן 80.—
לקורות היהודים ברוסיה ובפולן מאה בן ציון כץ 1.30
כתורף רומן מאה י. ח. ברנר 1.90
מיכאל זק"ש מאה ד"ר ש. ברנפלד 1.90
תולדות ישיד מאה ד"ר ש. ברנפלד 2.10
מוציא גולה מאה ש. פ. רבינוביץ 3.—
תולדות הרפורמציון הדתית מאה ש. ברנפלד 3.20
כתבים על דברי הספרות מאה דוד פרישמן 1.30
נתן החכם הרגים שמעון בברך 2.50
גלילות הארץ מאה הילל בהנא 3.—
שולמיה או חכמה שלמה ש. ל. גרדון 1.—
קרח מובא ומבאן ספור ע. גולדין 1.60
על שפה הים ספור שפילהגן הרגום פרישמן 1.80
מדינת היהודים הרצל הרגום מ. ברקוביץ 80.—
חטאת הצבור ספיר מ. ו. רבינוביץ 30.—
הטהפכה הצרפית ב"ח (ה. קנא) 1.30
מפת השמים עם מפה מ. ובר 80.—
פרצופים ב"ח נ. נ. סמועלי 1.80
המקחים הם חוץ מפורטא.
מורים, בתי ספר, מוכרי ספרים מקבלים רבש הנון.
כל מי שיקנה בעד 20 כתרין למחיר הקצוב פה דוקא יקבל לחשורה את כד כתבי מידניק.
הכל אוכל לשלוח תיכף אם ישלחו הקונים רמי קרימה והשאר בוקיפה.

Abraham Robinsohn, Buchhandlung
Stanislaw, (Galizien).

האניאה לאגער של פסח
אצל
Pinkasz Rath
Slivovic-Coniac u. Lager-Brennerei
Borgóprund (Siebenbürgen).
ער כשרותי ונאמנותי יעידו: ש"ב הרב חנאן האבדפ"ק וש"ב הרה"ג הצדיק ברעעש'שליט"א.
האטעל ורעסטוראציאן כשר
כבעיב יהודים של
שלום אהרו ראזענטאל
בלוב. רחוב רועניצמא 18.
טעלעפאן נו' 1314.

